

سىنارىۋىڭانى پىكھىننى ھكۈمەتى داھاتوۋى عىراق

05-10-2021

نووسەرھان

ناوھندى لىكۆلېنەۋەى رووداۋ

كۈرتە : ھەلبۇزاردنى پىشۋەختەى 10 ى تشرىنى يەكەمى 2021 بۇ خولى پىنجهمى ئەنجومەنى نوپنەرانى عىراقە، بەلام لە ئىستاۋە چاۋەكان و مشتومرەكان لەسەر چۇنىيەتى يەكلایىكردنەۋەى پۇستى سەرۇكۋەزىرانى داھاتوو چر بوونەتەۋە كە متمانە لە پەرلەمانەۋە ۋەردەگرىت و بۇ يەكلایى بوونەۋەى ئەم مشتومرە جومگەيەش چەند پىدراۋ و سىنارىۋىيەك لەبەردەستدان.

ياسين تها

هه لېژاردنى پېشوخته 10 ى تشرېنى يه كه مى 2021 بۇ خولى پېنجه مى ئنجومه نى نوڭهرانى عىراقه، به لام له ئىستاوه چاوه كان و مشتومرپه كان له سهر چۇنپه تى يه كلايىكردنه وهى پۇستى سهرۇكوه زىرانى داهاووو چر بوونه ته وه كه متمانه له په رله مانه وه وه رده گرېت و بۇ يه كلايى بوونه وهى ئه م مشتومرپه جومگه ييه ش چه ند پىدراو و سىنارىيويه ك له به رده ستدان.

راپه وى ده ستورى

له خوله كانى پېشوو تردا راپه وى ده ستورى يانه ي ديارىكردنى سهرۇكوه زىران روون بوو (گه وره ترين ليست)، به لام له پاش هه لېژاردنى (2018) نهرېتى ديارىكردنه كه گۇرپانكارى به سهردا هات و له ساپه ي ئه م پېشها ته نوڭيه شدا عادل عه بدولمه هدى و مسته فا كازمى له به ك خولدا (چوارهم) و به دواى يه كتردا حكومه تيان پېكه يئا له كاتىكدا هپچ كاميان نه ك زورينه به لكو هپچ ليست و فراكسيونىكيان له ناو په رله مان نه بوو. ئه م هه لېژاردنه كه پېنجه م خوله سهر سووره له سهر ئه وهى ره وته كه ي ئه و سهرۇكوه زىران به رېزىر بكات، به و پېيه ي چاوه رپى يه كه مپيه، ههر له م كانه شدا هاوپه يمانىتپيه كانى ديكه ي وه ك فه تلى حه شدى شه عبى و ماليكى و حه كيم _ عه بادى، باسيان له وه كردوو ه كه نيازى پر كردنه وهى پۇسته كانيان هه به و ركا به رى له سهرى ده كه ن.

نهرېتى باوى سياسى

جيا له راپه وه ده ستورى به كه، به گورپه ي نهرېتى باوى سياسى پاش 2005، پېكه يئانى حكومه ت سهره تا نه رك و پرۇسه يه كى په يوه ندىداره به هيزه سهره كپيه كانى شيعه وه، به وپېيه ي ئه وان زورينه ن و له نيوه زياترى 329 كورسيه كه ي په رله مان پېكده هينن و ئه م پۇسته شيان كردوو به شايسته يى سياسى و ميژويى خۇيان، پاش ئه وهى ئه وانپش ده گه نه رېكه وه تن پېكه اته كانى كورد و سوننه بانگه يشت ده كه ن بۇ ته واو كردنى پېكه يئانه كه له رېكه ي دابه شكردنى پۇسته گرنگه كانى ديكه وه. به هوى ئه وه شى ئه مه دوو خوله په رته واژه ي و دابه شبوونى سياسى بالى به سهر مالى شيعه دا كيشاوه و هيزى نوئ له ناويان سهره يه لداوه، دروستكردنى كۇده نكى و برپارى كۆكهره وه له ناو پېكه اته ي زورينه ي عىراقدا له هه مووكات ئه سته متر بووه كه ههر له م هه لېژاردنه چوار جه مسهرى سياسى سهره كپيان هه به.

كۆكردنه وهى زۇرترين كورسى

به گورپه ي ئه و ئاماژانه ي تاوه كو ئىستا له به رده ستدان پېكه يئانى حكومه تى داهاوو ي عىراق زور خيرا نابىت، له لايه ك له به ر سيستمى فره بازه يى و ئه گهرى سهر كه وتنى كانديدى سهر به خو و ورده ليستى براوه ي لۇكالى له شاره كانى ناوه راست و باشوور، له لايه كى ديكه وه به هوى نزيكى چانس و جه ماوه رى ههر چوار هيزه سهره كپيه كه ي شيعه، كه به شدارن له هه لېژاردن. سهردييه كان بانگه شه ي به ده سته يئانى 100 كورسى په رله مانى داهاوو ده كه ن و به گهرمى باس له سهرۇكوه زىرانى سهردى ده كه ن، به لام پېشبنپيه كانى ده وره به رى نيوه ي ئه م ژماره و كه متريشيان بۇ داده نين، له حاله تىكىشدا ئه گهر بگه نه نزيك له 100 كورسى وه ك خۇيان ده لىت، هپشتا زورينه ي ئاسايى له په رله مان (1+50) پئويستى به 166 كورسى هه به و هپچ حكومه تىكىش به و ژماره شلۇقه ده سترراوه نابىت و بۇ جىگىر بوونى ده وره به رى 200 كورسى پئويسته، ئه مه ش ههر له ئىستاوه ئه وه يه كلايى ده كاته وه كه سىنارىيوى هاوپه يمانىتى و دروستكردنى حكومه تى ئىتيلافى له نيوان جه مسهره به هيزه كانى شيعه و دۇزينه وهى ته واو كه رى كورد و سوننه له هه موو ئه گهرىك رىتچوو تر و ده ركه وتوو تره.

چانسى حه شدى شه عبى

سهره كپيرين ركا به رى سهر هاوپه يمانىتى فه تلى حه شدى شه عبپيه كه رووكارى سياسى هيزه كانى حه شدن، بۇ نموونه ئه گهر ئه م به ره سياسى به له گه ل سهردييه كان پېكنه يه ن، ئه وا ره وشه كه ده چپته به رده م ئه گهرى دروستبوونى "ئۇبۇزسيونى چه دار"، ئه مه ش سهرده كپيشيت بۇ دروستبوونى مه ترسى و دلخورتى له شه رى ناوخوى شيعه يان به ريكه وه تنى زبر و هه رپه شه گۇرپه وه له ره وشىكدا كه و لات خوى گىرۇده ي قه يرانى ئابوو رى و ته ندروستى و ليكه وته كانى شه رى تىرور و قه يرانه كه له كه بووه كانى ميژووى هاوچه رخى ده ولته ي عىراقه، له به ر ئه مه ش قورسه هپچ حكومه تىك به بى ليكگه يشتنى سهر و حه شد رووناكى بپينيت.

ره نكه فه تى دووه مى هه لېژاردن بپت، له كاتىكدا خۇيان ده لىين يه كه م ده بين، چاوه رپى كورسى زور ده كه ن، به لام گرفتى سهره كى ئه م

بەرەپە ئەوھەپە لەسەر پېگە و نفوزى راستەوخۆ ئىران ئەژمارە، سەرۋكۆزىرانى حەشدىش تواناى مامەلەكردنى لەگەل ئەمەرىكا و ئەوروپا و چواردەورە عەرەبىيەكەى عىراق نىيە، لەكاتىكدا پىشتىوانى ئەمانە پىويستىيەكى زۆرى ئىستاي وئاتە بۇ بەرەنگاربوونەوھە قەيرانى ئابوورى و لىكەوتەكانى كۆرۇنا، لەوھش گرنكتر مەترسىيەكانى داعش بەتايبەت ھىشتا عىراق خاوەنى سىستىمى بەرگرى ئاسمانى نىيە و بەرووى ھەموو مەترسىيەكاندا كراوھە.

سىنارىيۇيەكى نا تەقلىدى

لەدەرەوھى ئەم سىنارىيۇ باوھ تەقلىدىيەش كە لەم خولەشدا زالە، سىنارىيۇيەك ھەپە كە ژمارەپەك ھىزى سەرەكى لە شىعەو سوننە و كورد پىكەوھە بەگۆزەپە بەرنامەپەكى پوون حكومت پىكېھىنن و خۇپىشاندەرە نارازىيەكانىش قايىل بكن بەبەشدارىكردن كە ئىستا بەشى زۇريان لە دەرەوھى پروسەى ھەلبۇاردنن و بايكۇتايان كرددوھ، بەگۆزەپە ئەم سىنارىيۇ خۇشبىنە حكومتى ھاوبەش كار لەسەر سنورداركردنى دەستىووردانى دەرەكى و ئىرانى دەكات و شوناسى نىشتەمانىانەى عىراق دەگۆزەپەتوھە و كارى پەكەمى چاكسازى راستەقىنە دەبىت، بەلام لەناو كۆمەلنىك ھىزى سىياسىدا كە بال و ملىشىاي چەكدارىيان ھەپە ئەگەرى دەستبەردارىبوونى دەسەلات زۆر لاوازە و نىكترىن ئەزموون خۇپىشاندەكانى تشرىنى 2019 پە بۇ داواكردنى گۇرانكارى گەپىشتە كوشتنى نىكەى 600 كەس و برىنداركردنى ھەزاران كەس و دواترىش كۆرۇنا و پەرتەوازەبوونى رىبەرەكانى پەپەكجارى ھەلىپەسارد، ھەر لەبەر ئەمەش ئەم سىنارىيۇ خۇشبىنە چانسى بەدپھاتنى نىيە.

كارىگەرىپى دەرەكى

سەربارى ئەمانەش پىكھىنانى حكومتى عىراق بەتەنپا پروسەپەكى ناوخۆى نىيە لەناو چوار جەمسەرى شىعەى تارادەپەك ھاوسەنگدا، بەلگەش بەشى زۆرى سىگنال لە مانگە دەستكردەكانى تاران و واشنتۆنەوھە وەرەگرىت و مەرەجەپەتە نەجەفىش پىكى زۆر كارىگەرىپى لەسەرى ھەپە، ھەر لەم روانگەپەشەوھە ئەوھ روونە بەتەنپا ھىزى ناوخۆى و ئەنجامى ھەلبۇاردن ناتوانن بەكلاپى بكنەوھە و سىبەرى دەرەوھەش بەسەرەوھە دەبىت، لەمەشياندا رەنگە مستەفا كازمى بىرىكى باش چانسى دووبارە كاندىكردنەوھى ھەبىت بەوپىيەى لەماوھى سەرۋكاپەتپەكەپدا زىرەكانە پارى بەكارتە دەرەكپەكان كرددوھ و تۇرىكى بەرفراوان پالپىشتى و پەپوھەندى ئەمەرىكى و ئەوروپى و عەرەبى و تەننەت ئىرانىشى دەستبەركرددوھ، نەك ھەر ئەوھ بەلكو بەغدادى كرددوھ بە وىستگەپەك بۇ بەپەكگەپاندنى دژەكانى ناوچەكە، ھاوكات لەگەل ئەمەشدا كازمى بەزەقى لەسەر ھىچ لاپەنىك ئەژمار نىيە و لە سەر بنەماى "لا غالب وملا مغلوب" لەنىوان شىعەكان رەنگە براوھكان پەناى بۇبەن و بەتايبەت كە پەپوھەندى لەگەل سەدردا باشە و كارنامەكەشى تارادەپەك ھاندەر و جىگە رەزامەندىيە بەدىارىكراوپىش لە پىكخستنى ھەلبۇاردنى پىشەختە و دووركەوتنەوھە لە ركابەرىكردن و پەراندەوھى وئات لە قەيرانى كۆرۇنا و لىكەوتە داراى و ئابوورىيەكانى تاوھكو ئىستا. ئەم سىنارىيۇ دانانەوھى كازمىپىش ھەروا سانا نىيە، بەتايبەت كە سەدر رەنگە چاوى لەسەر ئامۇزاكەى (جەغفەر سەدر) يان چەند كەسكى رەوتەكە بىت و تىكرا لەناو شىعەدا تاوھكو ئىستا 8_7 كاندىد بەزەقى ناويان دەبىت سەربارى جىاوازى ئاستى چانسەكانيان، بەگۆزەپە ئەزمونى سالىنى رابردووى پروسەى سىياسى عىراقىش دانانەوھى سەرۋكۆزىرەن لە پۇستەكەى مسۆگەر نىيە و ھەر لەم 18 سالەى دواپىدا عەلاوى و جەغفەرى و عەبادى و عەبدولمەھدى جارى دىكە دانەنرەنەوھە لە كاتىكدا وىلاپەتەى عەلاوى و عەبادى خالى ھاوبەشيان لەگەل كازمىدا زۆر بووھ.